

Wojskowej Służby Polek
W. Garbary 2
fapak@um.torun.pl
502736

FUNDACJA GENERALI ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

ORIAŁ
farii Wittek

AK
RADOM -
KIELCE

++ 1965

- fot. (Kieru)

WĄSOWSKA Alfreda

zam. Biłska

ps. "Tamara"

3259/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — T. 3259 / wsk

+ Wąsowska Alfreda

zau. Pilska
ps. "Tamara"

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 — relacja właściwa 12, 13

I/2 — dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora

I/3 — inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 — dot. rodziny relatora ✓ k. 15-1

III/2 — dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 — dot. ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 — dot. ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 — Inne...

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”]

VI. Fotografie ✓ oryg. 1 szt. 1 pkt. I/15-1 ksero 1 szt.

I/1 Relacja

- biogram A. Wąsowskiej-Bilskiej, [b.d.J, rękopis, kopia, k-1. s. 1

Alfreda

Wąsowska - Biłska

c. Jaceckiego

PN-AK - "Tamar"

urodz. 10.03.1922 - Milica

ujm. tragic. - 02.1965 - i mężem Stefanem Biłskim - PN-AK
"Buczyńskim" d-cy plac. Fogorzale

organizacja "Buczyńskiego" - placówka Milice i Fogorzale.

wiosną 1943 legdgc pracownicy Haragu - wynosili z sióstr Eulabę amunicyjną karabinową i trisłetonę. Latem 1943 amunicyjne było ukryte się z powrotem prokuratorowi przez Zambornę, Henrymowi siostrę dwadzieścia do partyzanckiej.

razem z grupowaniem "Buczyńskiego" wstąpiła do partyzanckiej. Po przeszkoleniu sanitariusz w oddziale pełniącej funkcję sanitariuski. Wereszki wyjechała z wielką grupą partyzancką, przenosiła silne leżące w gnieźno.

wanie "Szarego". Organizowała przewóz amunicyjny karabinowy z fabryki Harwig. Wskazywała żołnierzy wynoszących amunicyjny z fabryki i przewoziła ją na Fogorzale. Dobierała się wraz z innymi.

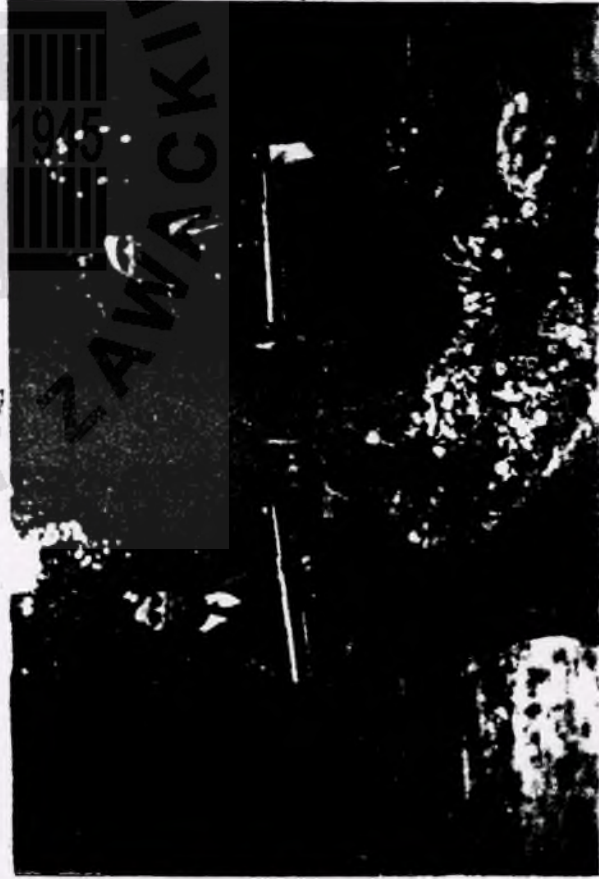
2. lewej - "Tamara" - Wyszowska - Cichociemni Bielska
"prawy" "Stawa"
formistarka Cichociemni -
staszatek

1944 v.
lewej, Tamara "

9. 05. 1944 v. została ztapana i aresztowana w Krakowie
przez niewidzialny Władystawę Higzowska. Po
śledztwie na Gestapo w Radowym została przesłana
na do obozu Kone. Ravensbrück.

Comendant Partyzancki
w lesie majdankim

Emendaw Partyzancki
w lesie majdowskiem

III/1 Inne materiały dotyczące rodziny relatora

- H.K. Kujawa, Stefan Bilski (ps. „Buczyński”) w: „Gazeta Skowżyńska”
24-30.08.1994, k-1, s.1

wzrusz. do str. 106 - Alfredy Węrowskiej - Bilskiej ps. „Tamarę”
Izraelczki zgrup. „Buczyńskiego” placówka Pogorzale.

Sylwetki wielkich ludzi Skarżyska

Jeden z ocalałych z pogromu Organizacji Osta Białego — Stefan Bilski, urodził się w Pogorzale. W pobliskich lasach zorganizował jeden z pierwszych oddziałów partyzanckich, który skupiał w swoich szeregach ludzi zagrożonych aresztowaniem. W skład oddziału weszło około 30 ludzi ze Skarżyska i okolic.

Początkowo oddział „Buczyńskiego” działał w ramach organizacji „Polska Niepodległa”, której szefem na obwód skarżyski był „Jastrząb” (Roman Suligowski). Zgodnie z rozkazem Naczelnego Wodza PSZ — zarówno organizacja „Polska Nie-

czyńskiego” były „kolejówki” — jak nazywano akcje na pociągi towarowe.

Pozwalało to na zaopatrzenie oddziału w żywność i ubrania, a co ważne — umożliwiało partyzantom „Buczyńskiego” udzielanie pomocy rodzinom najbardziej zagrożonym.

Stefan Bilski (ps. „Buczyński”)

podległa”, jak i inne organizacje konspiracyjne działające na terenie Polski, podporządkowane zostały lub weszły w skład ZWZ-AK. Również i oddział „Buczyńskiego” wcielony został do podobowodu AK „Morwa” w Skarżysku-Kamiennej, aczkolwiek była to podległość raczej formalna.

Początkowo działalność oddziału „Buczyńskiego” była skierowana na niszczenie spisów gminnych, rozbijanie drobnych zakładów produkcyjnych, wytwarzających wyroby dla Niemców, atakowanie sklepów, mleczarni, urzędów... Najbardziej jednak ulubionymi akcjami partyzantów „Bu-

Jedną z wielu akcji oddziału „Buczyńskiego”, która szerokim echem odbiła się w środowisku skarżyskim — była wyprawa na garbarnię skór w Szydłowcu. Oddział „Buczyńskiego” przy współudziale żołnierzy miejscowej placówki AK zablokował na kilka godzin szosę z Radomia do Kielc i po wykonaniu zadania bez strat wycofał się do lasu.

Drugą akcją oddziału „Buczyńskiego” było opanowanie strzelnicy fabryki amunicji „Hasag” — 5 maja 1943 r. Na akcję wyznaczono sześciu członków oddziału: Stefan Bilski ps. „Buczyński” — dowódca akcji, jego brat

Kazimierz Bilski ps. „Wir”, Stefan Jasiak ps. „Wilczek”, Józef Stępiński ps. „Red”, Jan Pisarek ps. „Jabłonka” i Jan Pawłowski ps. „Wisielczyk”. W wyniku tej akcji zdobyto jedenaście pistoletów maszynowych typu MP; 28 pistoletów typu „Parabellum”, jeden ręczny karabin maszynowy oraz jeden ciężki karabin maszynowy zdjęty z podstawy na strzelnicy. Do tego doszło jeszcze kilka tysięcy sztuk amunicji. Zdobyta przekazana została dowództwu podobowodu AK „Morwa”.

Po tej akcji oddział „Buczyńskiego” wcielony został do grupy ppor. „Czerwonego” (Władysław Czerwonka) i wspólnie z żołnierzami oddziału „Narbutta” (Ignacy Robb) dołączył do Zgrupowania Partyzanckiego „Ponury” w Górach Świętokrzyskich.

Podczas akcji odtwarzania sił zbrojnych do akcji „Burza” oddział ppor. „Buczyńskiego” utworzył I pluton 1 kompanii I batalionu 3 pułku piechoty Legionów. Wraz ze swoim plutonem przeszedł na miejsce koncentracji pułku w Lasach Nieklańskich, skąd oddziały miały wyruszyć na pomoc walczącej Warszawie. Z różnych powodów do wykonania tego zadania nie doszło i 25 sierpnia 1944 r. ppor. „Buczyński” powrócił w swój rejon działania.

Po wyzwoleniu przez Armię Czerwoną, ppor. Stefana Bilskiego „Buczyńskiego” — podobnie jak wielu innych żołnierzy Armii Krajowej spotkał podobny los — aresztowany przez NKWD, wywieziony został w nieznanym kierunku. Po dwóch latach nieobecności powrócił w swoje rodzinne strony i w późniejszym okresie podjął działalność w ZBOWiD. w środowisku byłych żołnierzy Armii Krajowej.

31 stycznia 1965 r. wieczorem, wracając samochodem do Pogorzalego ze Skarżyska, wraz z swoją żoną — Alfredą Bilską „Tamarą” oraz Józefem Cieskiem — zginął w wypadku samochodowym na szosie E-7. Pochowany został w kwaterze żołnierzy AK na cmentarzu w Skarżysku Zach.

Por. Stefan Bilski ps. „Buczyński” odznaczony był Srebrnym Krzyżem V kl. Orderu Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych i Krzyżem Partyzanckim oraz wieloma innymi odznaczeniami.

HUBERT
KAZIMIERZ KUJAWA

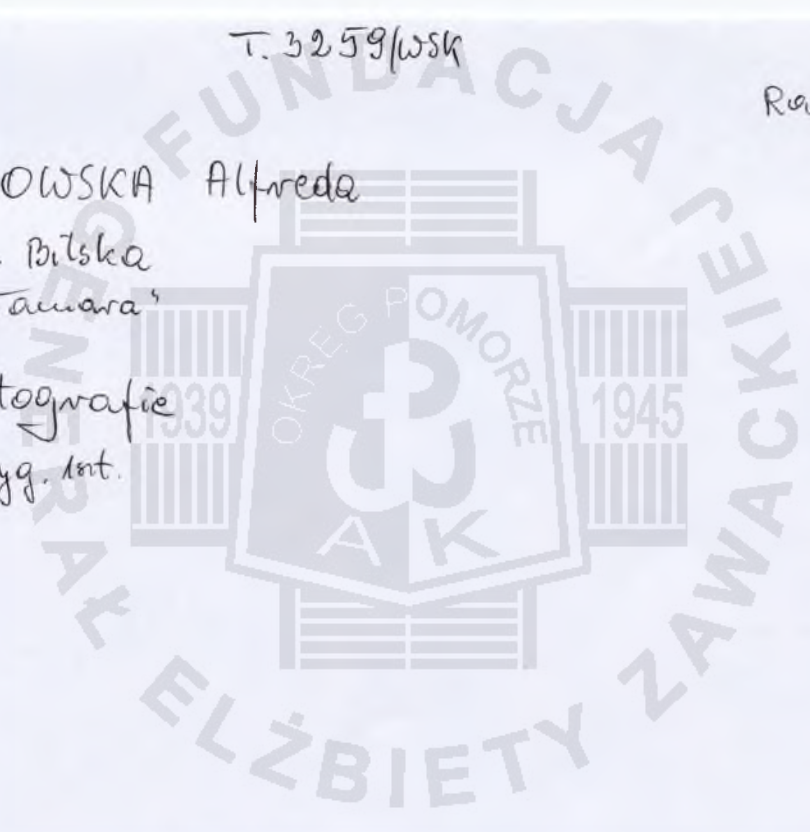
T. 3259/wsk

AK
Radom-Kielce

WAJSOWSKA Alfreda

zam. Bitska
ps. "Tamara"

VI Fotografie
- oryg. int.

el
23
"Tamara" Biłska - lewej 5
Alfreda
stańskowa lichasz -
ps. "stawa" Staszatek
z prawej
na Cmentarzu Parafianckim
z lesie majdorskim
← poz. 33 tego wykazu - k. 58 odwr.

WAŚOWSKA Alfreda

